

Factsheet: seksuele en reproductieve gezondheid en rechten in Syrië

Syrië (formeel de Syrische Arabische Republiek) is een land in West-Azië met als hoofdstad Damascus en een geschatte bevolking van 17 miljoen inwoners.¹ De grootste etnische groep zijn de Arabieren, waarvan de meesten moslim zijn (meerderheid soennieten, sjiieten, alevieten, druzen of ismaëlieten).² De grootste etnische minderheid in Syrië zijn de Koerden, die leven in het noordwesten; de meeste Koerden zijn soennitische moslims. Andere etnische minderheden zijn de Assyriërs of Syrisch Orthodoxe christenen. Zij zijn christen en spreken Aramees.

Huidige situatie in Syrië

De burgeroorlog in Syrië is voortgekomen uit de onrust van de Arabische Lente van 2011 en escaleerde in een gewapend conflict toen de regering van president Bashar al-Assad de protesten met geweld neersloeg.³ Rebellen vechten nu terug tegen het regime. Het conflict is echter politiek erg complex door tegenstellingen tussen seculiere en islamitische strijders en tussen etnische groeperingen. Momenteel verblijven er meer dan 4,7 miljoen Syrische vluchtelingen in de buurlanden en bijna een half miljoen heeft asiel aangevraagd in Europa.

Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR)

De gegevens in deze factsheet zijn ontleend aan verschillende onderzoeken, rapporten en bestaande wet- en regelgeving in Syrië met betrekking tot seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR). De gegevens dateren uit de periode voordat de oorlog in Syrië begon in 2011. Deze factsheet is een samenvatting van relevante en betrouwbare data op basis van de beschikbare bronnen en pretendeert niet volledig te zijn.

Seksueel geweld

De huidige Syrische wet verbiedt huiselijk geweld niet expliciet, hoewel geweld in het algemeen wel strafbaar is.⁴ Als het gaat om seksueel geweld, kan in de Syrische wet een dader van verkrachting zijn straf ontlopen door met zijn slachtoffer te trouwen. Verkrachting binnen het huwelijk valt niet onder de definitie van verkrachting in het Wetboek van Strafrecht. Een wetsbesluit uit 2011 bevat een bepaling die Artikel 508 van de Sharia wetgeving⁵ afschaft en verkrachters hogere straffen oplegt.⁶ In dit wetsbesluit is geldt voor verkrachting de minimum gevangenisstraf van twee jaar maar daders kunnen nog steeds hun straf ontlopen als ze trouwen met het slachtoffer.⁷

Cijfers over verkrachting zijn schaars, maar volgens waarnemers waren er minimaal 1300 gevallen van verkrachting in 2009.⁸ Over verkrachting binnen het huwelijk waren geen cijfers beschikbaar. Hoewel een aantal artikelen van het Wetboek van Strafrecht seksuele intimidatie strafbaar stelt (vooral als het gaat om kinderen), doen vrouwen die slachtoffer zijn zelden aangifte, o.a. vanwege tradities en een intense angst voor stigma, schaamte en schending familie eer.⁹

¹<https://en.wikipedia.org/wiki/Syria>

²<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2015/06/22/algemeen-ambtsbericht-syrie-2015-06-22>

³<https://www.mercycorps.org/articles/iraq-jordan-lebanon-syria-turkey/quick-facts-what-you-need-know-about-syria-crisis>

⁴<http://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/2010/nea/154473.htm>

⁵Artikel 508 van de Sharia wetgeving: "Als er een huwelijk is gesloten tussen de man die zich schuldig heeft gemaakt aan verkrachting, seksueel misbruik, ontvoering of seksuele intimidatie en zijn slachtoffer, dan wordt hij niet vervolgd of wordt de straf beëindigd."

⁶Volgens het rapport dat de Syrische overheid in 2012 indiende bij het Comité inzake de uitbanning van discriminatie van vrouwen (CEDAW).

⁷http://wilpf.org/wp-content/uploads/2015/06/CEDAW-Report_without-partners.pdf

⁸<http://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/2010/nea/154473.htm>

⁹http://wilpf.org/wp-content/uploads/2015/06/CEDAW-Report_without-partners.pdf

Rutgers is een kenniscentrum voor seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR) en is opgericht en gevestigd in Nederland. Rutgers is actief in Nederland en daarbuiten, vooral in ontwikkelingslanden. Wij streven naar een wereld waar alle mensen hun eigen seksuele en reproductieve keuzes kunnen maken, vrij van discriminatie, dwang en geweld.

Rutgers hanteert bij SRGR de definitie van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO): "Seksuele gezondheid is een toestand van lichamelijk, emotioneel, mentaal en sociaal welzijn met betrekking tot seksualiteit; het is niet alleen de afwezigheid van ziekte, disfunctie of gebrek. Seksuele gezondheid vereist een positieve en respectvolle benadering van seksualiteit en seksuele relaties, en ook de mogelijkheid om prettige en veilige seksuele ervaringen te hebben, vrij van dwang, discriminatie en geweld. Om seksuele gezondheid te bereiken en behouden moeten de seksuele rechten van alle mensen gerespecteerd, beschermd en vervuld worden."¹⁰ Seksuele rechten zijn o.a.: het recht op de hoogst haalbare mate van seksuele gezondheid; op seksuele vorming; op vrijwillige seksuele relaties; en om te beslissen of, en wanneer, men kinderen wil.

¹⁰http://www.who.int/reproductivehealth/publications/sexual_health/defining_sexual_health.pdf

¹¹<http://www.unfpa.org.lb/Documents/UNFPA-Humanitarian-Factsheet-4.aspx>

¹²<http://syria.unfpa.org/sites/arbstates/files/pub-pdf/family-planning-arab-countries.pdf>

¹³<http://www.prb.org/pdf12/family-planning-arab-countries.pdf>

¹⁴http://www.reproductiverights.org/sites/crr.civicaactions.net/files/documents/AbortionMap_Factsheet_2013.pdf

¹⁵http://www.sy.undp.org/content/syria/en/home/ourwork/povertyreduction/success_stories/addressing-hiv-aids-in-the-midst-of-a-crisis/

¹⁶Volgens het rapport dat de Syrische overheid in 2012 indiende bij het Comité inzake de uitbanning van discriminatie van vrouwen (CEDAW).

Gezinsplanning en abortus

Voordat de burgeroorlog in Syrië begon, was hulpverlening bij gezinsplanning gratis. 58% van de vrouwen in vruchtbare leeftijd maakt hier gebruik van.¹¹ Het totale geboortecijfer was 3,1 tussen 2005 en 2010. In 2009 gebruikte 21% van de vrouwen geen anticonceptie gebruikte maar had daar wel behoefte aan. 47% van de vrouwen (alleen gehuwde vrouwen) gebruikte anticonceptie.¹² Gegevens met betrekking tot ongetrouwde vrouwen zijn niet gevonden. Bijna 50% (47%) van de getrouwde vrouwen in de leeftijd 15-49 gebruikte enige vorm van anticonceptie (dit omvat zowel moderne als traditionele methoden); 33% gebruikte een moderne methode.¹³ Drie procent van alle Syrische vrouwen die risico lopen op een ongeplande zwangerschap geeft aan niet van plan te zijn anticonceptie te gaan gebruiken. Drie procent noemt religieuze redenen omdat anticonceptie vanuit religie verboden is, 12% noemde fatalistische redenen, conceptie is in handen van God, 13% geeft aan dat hun echtgenoot het afkeurt, 9% zegt dat ze de bestaande anticonceptiemethodes niets vinden en 19% is bang voor bijwerkingen.

Abortus is verboden, tenzij het leven van de moeder in gevaar is; zelfs dan, is ook toestemming van haar echtgenoot of ouders een vereiste.¹⁴

Soa's en hiv

Er zijn rond de 450 mensen met hiv in Syrië.¹⁵ Er rust een groot stigma op en bovendien wordt de toegang tot behandeling door de huidige crisis bemoeilijkt. In 2011 waren de belangrijkste voorzieningen voor het testen op hiv gericht op bloeddonors en stellen die gingen trouwen; het bereik van mensen voor vrijwillige counseling en testen op hiv was laag.

Kindhuwelijken

In Syrië is de wettelijke leeftijd om te trouwen 18 jaar voor mannen en 17 jaar voor vrouwen.¹⁶ Maar met toestemming van de wettelijke mannelijke voogd en speciale goedkeuring van een rechter, mogen jongens al op hun vijftiende trouwen en meisjes zelfs al op hun dertiende. Voor de crisis in Syrië (tussen 2000 en 2009) was 13% van de vrouwen tussen 20 en 25 jaar al als kind uitgehuwelijkt (d.w.z. voor hun achttiende).

Vrouwelijk genitale verminking (VGV)

Verskillende vormen van VGV komen voor in Midden-Oosterse landen zoals Syrië. Betrouwbare informatie en prevalentie cijfers zijn niet beschikbaar.

Homoseksualiteit

Homoseksuele contacten zijn verboden en er staat een gevangenisstraf op van maximaal 3 jaar. LHBT'ers lopen groot risico op geweld door het leger en andere gewapende groepen; zij kunnen ook te maken krijgen met uitstoting, bedreigingen en geweld door familieleden.